

THEOFANIE

*God sprak: Laat ons de mens maken
als ons beeld, op ons gelijkend...*

Genesis 1:26

Gestommel op de gang en een puntige stem die riep:
‘k Zal wel gaan kijken!’

De deur ging nogal bruusk open; Lauwers klemde automatisch – voor de zoveelste keer – zijn handkoffer steviger vast en forceerde een glimlach. Op de drempel verscheen deze keer een zwartharige vrouw van rond de veertig, vrij mollig, met een witte plastic schort waarop het stevig roodgeletterde *I AM THE BOSS* redelijk agressief in het oog sprong.

‘Goede middag, mevrouw,’ begon Lauwers geaffecteerd. ‘Mijn naam is Fabien Lauwers en ik ben van de Cultuurdienst van Uitgeverij Pourdeca. Mag ik u een paar vraagjes stellen over de boeken die in uw gezin worden gelezen?...’

De vrouw nam Lauwers argwanend op. Ze knikte wijsneuzig en blikte ietwat misprijzend naar zijn koffertje.

‘Wij kopen niet aan de deur!’

Het klonk vastberaden. De ontgoocheling sneed als een glasscherf door Lauwers' borst. Hij voelde zich te moe om zijn aangeleerde tactiek toe te passen en gaf het meteen op. Met een zuur gezicht keek hij de vrouw vijandig aan.

‘Misschien aan het raam dan?’ grapte hij bitter.

De deur vloog met een klap dicht. Lauwers, de meest erbarmelijke verkoper van het westelijke halfgrond, droop teleurgesteld af, gebukt onder neerslaande gevoelens van mislukking.

Hij was een man van de spreekwoordelijke twaalf stielen en dertien ongelukken. In het verleden had hij gewerkt als binnenlokker voor een mosselrestaurant, tijgerbalsemverkoop op de markt, nachtwaker, ronselaar van adverteerders voor een reclameblad. Allerlei baantjes die hij nooit langer dan een half jaar had volgehouden.

Het probleem was dat Lauwers moeilijk zijn draai kon vinden in de maatschappij. Hij was niet dom of lui, eerder ambitieus. Hij had weinig belangstelling voor het kleine leven van alledag.

Lauwers las wel veel, vooral boeken over wetenschappen, godsdienst en filosofie. De grote levensvragen, dáár kon hij zich enthousiast in verdiepen.

Als kind had hij ervan gedroomd uitvinder of vorser te worden, maar wegens financiële omstandigheden was hij op zijn vijftien naar een luidruchtige drukinktfabriek afgevoerd. Hij had er zich ontworteld gevoeld, met in zijn keel het opwellende heimwee naar de vertrouwde schoolbanken. Het was de aanzet geworden tot een eindeloze reeks onbevredigende banen.

Als gedwongen schoolverlater was hij een eeuwige autodidact gebleven. Alsof later, in een onbepaalde toekomst, zijn leven pas echt zou beginnen en hij dan de neerslag van zijn lettervreten tot nut zou maken.

Maar ondertussen had Lauwers een vrouw en een kind die hem ervan weerhielden als een boekenlezende zwerver door het leven te stappen. Zijn dochtertje was nu al tien jaar; verrassend en tegelijkertijd ontmoedigend hoe snel de tijd ging, bedacht hij. Irène werkte nog altijd in dezelfde boetiek waar Lauwers haar elf jaar geleden had leren kennen.

Voor Lauwers betekende 'gaan werken' zijn sociale plicht vervullen; hij kon Irène moeilijk alleen voor het inkomen

laten opdraaien. Het was overigens minder een kwestie van noodzaak of rechtvaardigheid, dan wel dat hij voor haar familie geen ál te zonderling figuur wilde slaan; zijn asociaal karakter was al opvallend genoeg.

Hij dééd dus iets, al dreef zijn dromerige onstandvastigheid hem onbewust iedere keer weer naar min of meer buitensporige betrekkingen. Ondanks zijn verlangen om aanvaard te worden, bleef Lauwers onvermijdelijk een buitenstaander.

Wat Lauwers in het bijzonder van zijn medemens onderscheidde, was dat hij op de wereld reageerde met een uitzonderlijke dosis verwondering. Hij verbaasde zich over alles en nog wat, in het bijzonder over dié zaken die anderen meestal onverschillig laten. Lauwers kon zich mateeloos verwonderen over de natuur, over de gang van zaken in de stad, over de drijfveren en opvattingen der mensen, die hem zo in tegenspraak leken met de raadselachtige en autonome gebeurtenissen in de micro- en macrokosmos.

En het meest van al verbaasde het hem dat dit alles de anderen zo weinig verbaasde...

Vandaag werkte Lauwers dus voor een Boekenclub. Hij moest gesigioneerde orders binnenbrengen. De eerste dagen was er een ervaren oudgediende met hem mee op pad geweest om hem in te wijden in de knepen van het vak. Het was een geroutineerde en wakkere verkoper geweest die moeiteloos de mensen rond zijn vinger kon draaien. Zo vlot liep het toen dat Lauwers dacht de job van zijn leven te hebben gevonden.

Het leek hem een ideaal baantje: hij kon zelfstandig werken, niemand die op zijn handen keek. Als hij geen zin meer had, kon hij wat rondslechteren of lezen op een bank in het park. Het succes van zijn begeleider had hem ervan overtuigd dat ook híj in een minimum van tijd de hoeveel-

heid bestellingen kon binnenbrengen die hem een mooie som zou opleveren. Moeiteloos en met veel vrije tijd in het vooruitzicht.

Maar Lauwers had zich lelijk vergist. Als hij zelf ietwat welbespraakt was geweest, had hij de klus inderdaad in een paar uurtjes per dag kunnen klaren. Maar het vlotte niet als verwacht, het was eerder zeuren wat hij deed, de mensen schonken geen aandacht aan hem. Hij viel niet op door enige charme of oorstrelende retorische kwaliteit.

Lauwers moest vechten voor zijn bestellingen en het begon hem vlug te vermoeien en te ergeren. De onwil van de mensen verhinderde hem tijd uit te trekken voor zichzelf. Met als gevolg dat hij uiteindelijk niet meer onbevangen zijn zegje kon doen: wrok en bitterheid sijpelden ongewild door in zijn routinepraatje. En dat ontging de merendeels vrouwelijke aangesprokenen uiteraard niet. Het draaide erop uit dat ze nog vlugger de deur voor 'die opdringerige en agressieve leurder' dicht sloegen.

Het werd een noodlottige kringloop.

Het ging de verkeerde kant op, beseft Lauwers. Hij moest zich ontspannen, zijn persoonlijke gevoelens onder controle houden. Ieder nieuw gezicht dat aan de deur verscheen onbevangen tegemoet treden. Het had geen zin het negatieve emotionele residu dat hij van een vorige afwijzing had overgehouden op de volgende potentiële klant te projecteren. Dat kon die alleen maar afschrikken.

Was ieder mens niet uniek en verschillend in zijn reactie op eenzelfde situatie? Hoe kon het ook anders, bedacht Lauwers, als iedereen zich onderscheidde door achtergrond en karakter. Een neutrale vraag moest dus een brede waaier aan antwoorden uitlokken. Zijn kans op een inschrijving lag ongetwijfeld hoger als hij de mensen de gelegenheid gaf spontaan te reageren. Voortaan zou hij hen benaderen met een houding van 'kopen of niet, even

goede vrienden' en op een geruststellende afstand van de deur blijven staan.

Het klonk veelbelovend in theorie, maar in de praktijk bracht Lauwers' bijgeschaafde verkooptechniek al even weinig aarde aan de dijk.

Ik heb er de kop niet voor, besloot hij ontgoocheld.

Het lag in Lauwers aard om zich vervolgens in toenemende mate te verbazen over de stereotiepe respons op zijn neutrale 'avances'. Want in tegenstelling tot zijn verwachting blééf de wijze waarop de mensen op zijn verschijnen reageerden weinig variatie vertonen. Tot zelfs in hun gebaren en manier van kijken.

Ja, ook in hun uiterlijk, viel het Lauwers ten slotte op, leken al deze mensen op elkaar. Er was iets alledaags en vertrouwds in die honderden gezichten die voor hem de revue passeerden. Slechts zeer uitzonderlijk sprong er al eens iemand met ongewone trekken uit die uniforme rij.

Zijn ervaring aan de deuren begon Lauwers toen in een groter verband te plaats. Ten slotte draaide zijn ultieme verwondering rond deze vaststelling: ondanks het feit dat hij (en hij veronderstelde iedereen) dagelijks tientallen nieuwe mensen zag, wekte dit nauwelijks enige nieuwsgierigheid op. Was het omdat er in de grond inderdaad niets 'nieuws' aan die nieuwe gezichten was? De verschillen zijn eigenlijk te verwaarlozen, dacht Lauwers.

Ook in hun doen en laten lijken de mensen min of meer op elkaar. Je kan ongedwongen een los babbeltje met iemand slaan, ook al is het de eerste keer dat die in je leven verschijnt. Zonder verwondering over dat 'nieuwe' gezicht, zonder metafysische nieuwsgierigheid naar dat nieuwe individu.

Ook in een ver en vreemd land is het niet zozeer de méns die je voorzichtiger benadert, dan wel de socioculturele

achtergrond die hij vertegenwoordigt. Het leek wel een ultieme bevestiging van het gezegde: 'als je er één hebt gezien, heb je ze allemaal gezien'.

Maar overigens: stel je voor dat je bij iedere nieuwe ontmoeting wél bij wijze van spreken van voren af aan moest beginnen, het zou geen leven meer zijn. De maatschappelijke structuren zouden er volledig door worden ontworcht. Toch wekken bepaald mensen verbazing, dacht Lauwers. De verwondering namelijk over de in het oog springende fysieke of mentale afwijking. Hoe je het ook draaide of keerde, onbevangen reageren was dan onmogelijk.

Om de ander niet te kwetsen, deed Lauwers dan gewoon of er niets aan de hand was; hij had geen andere keuze. Kwam er bijvoorbeeld iemand de deur openen met een opvallende fysieke afwijking, dan rammelde hij zonder verpinken zijn gewone verkoopslitatie af, innerlijk weliswaar niet onberoerd, maar uiterlijk de platte spelend. Hij had zich weleens afgevraagd hoe ver het ongewone mocht gaan, voor hij met de mond vol tanden zou staan of zodanig van streek dat zijn zichtbare verwarring de ander pijnlijk zou treffen.

Lauwers raakte door deze gedachte geobsedeerd. In die mate dat hij achter iedere deur nu geen stereotiep gezicht meer verwachtte, maar iemand die zo van het normale zou afwijken dat hij die verbijsterd en schaamteloos zou aangapen, als was hij een gedrocht uit een rariteitenkabinet.

Sterker nog: de afwijking zou zo weerzinwekkend kunnen zijn dat hij gillend op de vlucht zou slaan, de ander achterlatend in een bodemloos vat van eenzaamheid en verdriet.

Toen begon Lauwers zich waarachtig dergelijke monsterlijke afwijkingen in te beelden. Een man of vrouw met één oog bijvoorbeeld; maar dan echt boven de neuswortel, als een cycloop. Of iemand met drie armen, stel je voor; of

drie benen. Of zonder mond. Zonder mond, ja; gewoon een doorlopende huid tussen neus en kin.

Of stel, iemand opent de deur en je kijkt in een gezicht met DRIE ogen...

Ach, wat een onzin allemaal. Lauwers' dwaze gedachten namen uiteindelijk in hevigheid af. Naarmate de weken verliepen en altijd weer dezelfde gezichten elkaar aan de deur opvolgden, vervaagde zijn angst voor onverhoedse verrassingen.

Maar op een dag...

Eind april was het, een onverwacht zonnige morgen die de definitieve overgang van een eindeloze winter naar een te lang uitgestelde lente scheen in te luiden. De lucht hing vol nieuwe geuren, die vaag herinnerden aan luwe zomeravonden van lang geleden.

Maar deze onaangekondigde warmte wekte in Lauwers enkel wrevel op. Hij slenterde landerig langs de voortuintjes van een stille woonwijk in Edegem. Het was zowat een uur geleden dat hij nog ergens had aangebeld. Ontmoedigd en in zichzelf gekeerd was hij blijven doorlopen in een onbepaalde richting, om uiteindelijk in ongepland gebied terecht te komen.

Over zijn linkerarm droeg Lauwers de jas die hij die ochtend gewoontegetrouw had aangetrokken. Zijn koffertje – met een vracht boekengidsen en een pak foldertjes met inzendstrook voor de ik-zal-er-nog-eens-over-nadenkers – begon pijnlijk door te wegen. De belastende warmte en het feit dat hij al een hele voormiddag vruchteloos had aangebeld, had teveel van zijn energie geveerd; hij besloot het voor vandaag op te geven.

Ja, dacht Lauwers mistroostig, misschien wordt het tijd om toch maar eens naar een nieuwe baan uit te kijken.

Futloos stapte hij verder, met opgerolde hemdsmouwen, de ogen ietwat gezwollen. Het leek hem echt zinloos nog één van die tuinhekjes open te duwen om langs het klasieke grintpaadje bij een nieuwe voordeur te gaan aanbellen.

Lauwers begon opnieuw weg te dromen, keek achteloos naar de verlaten laan met het nette, brede trottoir en een rij Japanse kerselaars. Ze stonden in volle bloei. In het schelle zonlicht boden hun weelderige roze bloesems een haast kunstmatige indruk.

Ook het vers gebladerte van de lindeboom in de eerstvolgende dwarsstraat was van een onnatuurlijk fel groen, merkte Lauwers nu op. Hij bleef stilstaan op de hoek, zette zijn koffertje neer, viste een zakdoek boven en bette zijn bezweet voorhoofd.

Niet normaal die plotselinge weersverandering. Van de ene dag op de andere. Schijnbaar zonder overgang.

Met vragende ogen keek Lauwers naar de dichtbegroeide ligusterhagen die hier en daar zorgvuldig een voortuintje omsloten. Het was vandaag, op dit ogenblik, de eerste maal dat hij zich bewust werd van de gevorderde plantengroei.

Dit kan toch allemaal niet op één dag gebeurd zijn? Ongetwijfeld is het dat felle licht dat er nu speciaal mijn aandacht op vestigt.

Zuchtend nam hij zijn koffer op en stak de laan over. De volgende hoek werd gevormd door een open, egaal geknipt grasperk, afgezoomd met een beplante border voor een laag stenen muurtje. De zon scheen ongehinderd op het haast fluorescerende groen van het keurig onderhouden gazon. In de border beconcurrerden bosjes paarse viooltjes, witte en gele narcissen, geelbruine goudsbloemen en felgekleurde tulpen van allerlei variëteiten elkaar

protserig en opdringerig. Tegen de bakstenen zijmuur van het hoekhuis bloeiden een aantal felgele forsythiastruiken. De verwondering, aanvankelijk nog latent onder Lauwers landerigheid en onverschilligheid, begon gaandeweg te groeien. Opnieuw zette hij zijn koffer neer en wreef zich met duim en wijsvinger in de vermoeide ogen. Met verscherpte concentratie nam hij de verzorgde tuin achter het muurtje in zich op. Hij lachte ietwat dwaas en schudde ongelovig het hoofd.

Wat gek, het is net of ik voor het eerst in mijn leven bloemen zie.

Hij deed een paar stappen naar voren, boog zich over het lage muurtje en staarde met vernauwde ogen naar een tiental scherprode tulpen.

Knalrood. Inderdaad, knálrood. Het lijkt wel of de kleur uit de bloemblaadjes dreigt te springen. En dat gazon...

Achter hem klonken lichte voetstappen. Lauwers draaide zich verrast om. Een jonge vrouw met lang sluik haar, rosachtig glanzend, stak gehaast de straat over en stapte hem voorbij. Hij bleef haar nieuwsgierig volgen, zich vaag afvragend waarom de citroengele kleur van haar jurk niet zo agressief in zijn ogen sprong als de bloemen. Toen tuitte hij als een verongelijkt kind de lippen.

Ze keek niet eens naar me.

Hij zuchtte weemoedig en keek naar de hemel. Een vlekkeloos blauw uitspanseel. Rechts een voortschrijdende witte streep, getrokken door een geluidloos en hemelhoog straalvliegtuig. Links een zinderende bol, waarvan het vurig licht pijnlijk Lauwers' netvlies trof. Hij wendde zich af en knipperde met de ogen.

Om stekeblind van te worden. Had ik nu mijn zonnebril maar bij me.

In de verte zag hij nog net de jonge vrouw zwierig de hoek omslaan.

Er was niemand meer in de elkaar kruisende lanen. Hoelang was het overigens geleden dat hij – buiten dat verwaande schepsel – nog een levend wezen had gezien?

Een levend wezen.

Behalve het opgewonden gefluit van merels en mussen was alles in een wereldvreemde stilte gehuld. Lauwers voelde zich onbehaaglijk worden. Opnieuw grinnikte hij dwaas. Hij draaide zich half naar het voortuintje en keek vanuit zijn ooghoeken voorzichtig naar de rode tulpen: ze glommen zo opzichtig dat ze hem plotseling aan bloedvlekken deden denken.

Net wonden. Net bloedrode... ruimtewonden.

De stilte begon Lauwers allengs op het gemoed te werken. *Ik stap maar verder. Ik begin verdorie dwaze gedachten te krijgen. Het lijkt wel of ik de enige ben die nog op deze planeet rondloop... Die vrouw, waarom keek ze niet eens vluchtig naar me? Je zou je verdraaid voor minder eenzaam gaan voelen. Bah, de mensen ook: ieder voor zich op deze wereld, elkeen in beslag genomen door zijn eigen mesquine besognes en preoccupaties. Nog nooit zo sterk gevoeld als in deze job: het fundamenteel isolement van het individu. Het onvermogen tot communicatie...*

Ach welnee, misplaatste wrok van mijn kant, ongetwijfeld. Als ik hier gewoon eens aanbelde? Je weet nooit wat het wordt. Op zijn minst kan ik dan een praatje met iemand slaan. Als ik niet weer eens de deur tegen mijn neus krijg...

Lauwers duwde het tuinhek open, maar kon geen besluit nemen. Opnieuw werd zijn blik aangetrokken door de rijen tulpen. Rode tulpen. Gele tulpen. Oranje. Paarse. Penetrant heldere kleuren. Fosforescerende lampen op een rechte, matgroene steel. Gewikkeld in al even matgroene bladeren. Gefascineerd bleef hij ernaar staren.

Er klopt iets niet met die kleuren. Of scheelt er wat aan mijn ogen?

Zijn blik werd door de abnormale kleurintensiteit gevangen gehouden, hij kon er zich nauwelijks van losrukken. Hij slikte, volledig in de war gebracht.

Zie mij hier nu staan. Naar bloemetjes kijken...

Het lukte hem de fascinatie te doorbreken. Hij keerde zich abrupt naar het huis, stapte het toegangspadje op en sloot zorgvuldig het hek achter zich. Met afgemeten passen naderde hij de deur, de rechterhand ongewoon krampachtig om het handvat van zijn koffertje.

Op een vijftal meter van de deur bleef Lauwers verbouwereerd staan; de koffer viel uit zijn hand.

Wat... wat gebeurt er toch met me?...

Hij greep met beide handen naar zijn keel: het leek of er plots een alarmerend zuurstoftekort in de atmosfeer was. Op hetzelfde ogenblik wist hij niet meer wie hij was, wat hij daar, op die plaats, op dat moment, stond te doen. Er was enkel in zijn borst een opstuwning van onbekende en verterende emoties.

De deur. Achter die deur...

Met spastische pasjes naderde Lauwers het huis.

De mensen... Ze lijken uiterlijk allemaal op elkaar. Is het niet zo dat ze ook in wézen op elkaar lijken? Waarom dan die diepe verdeeldheid?...

Hij voelde zich overweldigd worden door een oceaan van eenzaamheid, een slapmakende verweesdheid die tot in zijn kleinste zenuwvezel drong. Hij zou aanbellen en iemand zou zich op de drempel vertonen.

De ultieme monstrositeit...

Nu. Hij voelde het. Met onwrikbare zekerheid. Ondanks zichzelf strompelde hij voort, bereikte de voordeur, duwde met trillende wijsvinger op de bel.

GODOT, las hij naast de bel. GODOT...

Hij wachtte. Niet zólang. Toen een ogenblik later de deur openging en een slaperige man verscheen, slaakte Lauwers

een rauwe, hulpeloze kreet. Over een galactisch alleenzijn en een duizelingwekkende afgrond van wanhoop heen, staarde hij in een gezicht dat tot in de geringste bijzonderheden op het zijne leek...